

Biskop Tor Singsaas

Visitasedrag Byneset og Leinstrand 2011

Takk for en inspirerende visitas. Det betyr at det har vært Ånd over den, og i den. Den har vært levende.

Aller først vil jeg takke, for det ligger meg på hjertet etter disse dagene som har berørt meg sterkt. En takk til alle som har vært sammen om dette. For en visitas er et lagarbeid. Ansatte og frivillige i menighetene, og vi som kommer fra bispedømme og prosti har sammen sett på det liv som utfolder seg i menighetene, i grender og bygdelag. Livet i menighetene skal gi kraft og nerve til alt liv på Byneset og i Leinstrand. I søndagens gudstjeneste skal vi løfte fram for Gud alt som skjer her, i bønn om at Han må velsigne oss, og gi mot til alltid å være på livets side i kamp mot dødskreftene som vi erfarer også er mellom oss.

Takk til sokneprest Dagfinn Thomassen som har gjort en betydelig innstas i forberedelse og gjennomføring av visitasen. Takk også til menighetssekretær Helge Venås, trosopplæringsleder Bjørn Olav Berg og kantor Kristine Goedecke for godt arbeid og fellesskap under visitasen. Likeså en varm takk til prost Bertel Aasen for "oppmuntrende tilrop" og smittende optimisme.

Så en takk til Byneset menighetsråd, ved leder Per Winsnes, og Leinstrand menighetsråd ved leder Kari Borten Moe, og også en takk til nestleder Signe Hjellen og fellestrådsrepresentant Anders Lauglo som også har hatt lederansvar under visitasen.

Byneset og Leinstrand menigheter er båret av tradisjon og fornyelse, en fornyelse med levende kontakt med det bærende i tradisjonen.

Det skjer mye i menighetene. Her er stort engasjement, og en stor iver for å nå fram med et budskap som har bærekraft og troverdighet i hverdagslivet til folk.

Leinstrand og Byneset har tradisjonelt vært bygdesamfunn med sterke grendetradisjoner grunnfestet i kristne verdier med et sosialt og diakonalt nettverk som tok hånd om hvert enkelt menneske i slekt og nabolag. Nå har begge menighetene opplevd en relativt sterk tilflytning av mennesker og nybygging som gir helt nye utfordringer. Oppgaven består nå å åpne opp for de nye inn i bygde- og grendefellesskapet, samtidig som en fortsatt har med seg de gode og byggende verdier som har båret disse grendesamfunnene gjennom årtider. Hvordan skal et "urbanisert" bygdesamfunn utvikle en væremåte sosialt og diakonalt som også har levende kontakt med det beste i et grendesamfunn, som tidligere har gitt disse bygdene en god kvalitet målt med verdibaserte måleenheter?

Dette er aktuelle spørsmålstillinger en må holde oppe til stadighet i menighet og gendelag. Nå når trosopplæringsprosjektene skal etableres, må en spørre om på hvilken måte de nye tradisjonsbærende elementene "henger sammen" med de gamle tradisjonene i forbindelse med livsfasene dåp, konfirmasjon, vigsel, begravelse, og på den måten blir gjenkjennbare. Jeg tror at trosopplæringsstiltakene vil stå seg på å være livsfaseorienterte, og slik utvikle nye ritualer som gjør det aktuelt å markere langt flere faser i livet som vesentlige. Mennesker i dag trenger hjelp til å markere flere og nye livsfaser fordi livet er blitt så fragmentert og oppsplittet. Da trenger vi ritualer som hjelper oss å samle

vesentlige elementer i livet, slik at vi får hjelp til bevissthet om hvilke verdier som gir bærekraft.

Sokneprest Dagfinn Thomassen og menighetsrådene har laget en meget verdifull beretning om menighetsforholdene som har vært ledetråd under visitasen. I det videre arbeid i menighetene vil det og være vesentlig å holde en fortsatt kontakt med dette materiale som er utarbeid til visitasen. Det vil være til god hjelp for de nye menighetsrådene når de tar til med sitt arbeid på seinhøsten 2011.

”Gitt til hverandre” har vært motto og bærende tanke under visitasen.

Avhengighet til andre er en grunnleggende forståelse av livet. Vi er føyd inn i hverandres liv. Vi er avhengig av hverandre for å kunne leve. Det er når vi sliter i livet vi sterkest blir påmint om dette. For alene er vi sårbare. Det er så lett å glemme når livet går bra og alt er som ”på skinner”. Derfor ligger det en dyp forpliktelse til hverandre i erkjennelsen av at vi alle er avhengig av hverandre. Ingen av oss på jorden er en tilfeldighet. Alle har vi med oss noe helt spesielt fra Gud som vi skal gi inn i fellesskapet.

Visitaprogrammet er på en god måte bygd opp omkring perspektivet ”Gitt til hverandre”, hvor avhengigheten mellom oss mennesker blir synlig i forkynnelsen av evangeliet, i trosopplæringa, diakonien. Vårt forpliktende forhold til jorda og vår framtid på den, ble særlig berørt i møtet med Skjetlein videregående skole og bondeorganisasjonenes representanter. Den innholdsrike kulturkvelden på fredag kveld var en manifestasjon av at de gaver som er gitt oss mennesker, er delt ut med rausket fra vår Skaper. Ikke minst er det særlig i møte med kunst og kultur at vi blir påmint om menneskets storhet og enorme skaperevne. Men også i det sårbare og det stille møte blir vi vår det samme. I ethvert menneskelig møte ligger det gjemt muligheter for å oppleve det aller største i livet, å bli tatt i mot av en annen, slik at en får lyst til å vise fram sitt aller vakreste i livet.

I menighetene foregår en omfattende virksomhet.

Byneset og Leinstrand er trosopplæringsmenigheter, tildelt økonomiske midler gjennom Heimdal prosti. Dette har utløst et stort antall aktiviteter og tiltak, men mange av dem bygger på det som menighetene tidligere har hatt som viktige arbeidsformer i formidling av evangeliet i ord og handling. Vi merker stor entusiasme hos medarbeiderne i trosopplæringen. Vi har sett barnas iver og spontanitet i møte med dere. Dette er et meget godt tegn.

Trosopplæringsreformen er et systematisk program for opplæring i den kristne tro for aldersgruppen 0 – 18 år, med vekt på breddetiltak.

I dette står Jesusfortellingene sentralt. De er ikke lenger en selvfølgelig kunnskap. De må gjenfortelles i hver ny generasjon. Derfor må de framfor alt fortelles og levendegjøres. For det er i disse evangeliet ligger gjemt. Kirka forvalter fortellinger som kan forandre menneskers liv.

Her nevnes fortløpende noen tiltak innenfor trosopplæringen i Leinstrand og Byneset:

- Dåpssamlinger,

- babysang,
- ungdomsklubb fra 13 år,
- musikal,
- tårnagenthelg,
- adventssamlinger,
- speiderarbeid,
- leir for konfirmanter

Det er et godt samarbeid kirke/skole og kirke/barnehager, basert på regelmessighet og forpliktende planer.

Begge sokn har diakoniutvalg. Regelmessige ettermiddagstreff på bydelskafeen på Spongdal og på Esp bedehus. Blomsterhilsen fra menighetene på åremålsdager for eldre. Regelmessig kirkekaffe.

Menighetene har et bevisst misjonsengasjement i samarbeid med våre store frivillige misjonsorganisasjoner NMS, Normisjon og NML. En har egen vennskapsmenighet i Estland.

Jeg vil nå ta fram noen momenter til videre refleksjon ut fra det vi møtte under visitasen;

A: Å forvalte jorda.

Dette er et grunnleggende ansvar for oss. Vi lever på «en såret jord». Miljøutfordringene er store, både lokalt og globalt. «Tenke globalt – handle lokalt». Møtet med Skjetlein videregående skole og bondeorganisasjonene var tankevekkende og lærerikt. Tema var; å ta vare på naturen som eksistensgrunnlaget vårt. Jordvern i vårt eget land. Ansvaret for å produsere vår egen mat, og ivareta grunnlaget for å brødfø mennesker på jorda vår, lokalt og verdensvidt. Det handler om menneskelig solidaritet; « Hvem er min neste», spurte Jesus. Vår neste viser seg å være «den fremmede». Å ta vare på det nære, er også å ta vare på menneskeverdet globalt.

B: Å være barn i nærmiljøet vårt.

Noen inntrykk fra besøkene på skoler og barnehager;

Snillet gård med barnehage var et overraskende møte. En nyskapning på gamle tufter. Ombygging av driftsbygninger som tidligere ga rom for dyr, høy og jordbruksmaskiner, er blitt til plass for en spennende barnehage og for merkantil næringsverksomhet. Alt i skjønn forening. Et godt eksempel på vilje til nytenkning for å skape god ei framtid i et lokalsamfunn som tradisjonelt har hatt et annerledes næringsgrunnlag. Besøket på Ringvålsgogen friluftsbarnhage var og en fin opplevelse, på tross av at kirkelaget ble grundig slått av barnehagelaget i skirennet.

” Det er størst å være minst” sa Jesus. Et radikalt utsagn som det skal mot til for å prøve ut bærekraften i. Jesus er ekspert i å få fram de minste, ikke bare barna, men også de som opplever seg som «usynlige og små» i mellom oss.. Hvordan preger dette våre lokalsamfunn? Jesus er utfordrende som inspirator, også i lokalsamfunnet.

Sokneprest Dagfinn hadde en talende skolegudstjenste omkring dette tema for Rye skole, hvor siste søndags «dåpsbarn» deltok aktivt som «illustrasjon». Mor og «dåpsbarn» var innbudt til å være med i skolegudstjenesten. Ved siden av et godt pedagogisk grep, var

også dette en fin måte å skape en bru fra søndagens gudstjeneste og inn i skolehverdagen for elevene.

I møte med skolens lærere meldte rektorene om et større mangfold mht elevenes kulturelle bakgrunn og i verdiforankring. Skolen er blitt en særdeles viktig arena for formidling av, og praktisering av viktige felles verdier. Lærerne opplever dette som en krevende oppgave. Ikke minst fordi det er få steder i samfunnet hvor en ellers reflekterer over samfunnets og fellesskapets grunnleggende verdier. Slik opplever de at et stort ansvar hviler på dem, noe som i liten grad er kommunisert ut i samfunnet. Det ble påpekt at lærerne er de som først og fremst kan legge merke til om barn og unge sliter og har det vanskelig. Viktig å ha mot til å kunne si fra, men også trygge rutiner som gir god beskyttelse for den som varsler og for den som er krenket. Lærerne må utvikle en oppmerksomhets- og oppdagelseskompetanse i forhold til å legge merke barns og unges vansker i forhold til mobbing og en bekymringsfull hjemmesituasjonen.

C. Å bli gammel i nærmiljøet vårt.

Kirka bidrar til å holde minnene ved like. Det har vi sett når vi har fått være til stede på Nypantunet og Byneset helse og velferdssenter. Det skjer gjennom de sangene som synges, og fortellingene om gamle dager som deles. De kjente ordene fra Bibel og salmebok er livsviktige, for de holder til både å leve og dø på. Dette er diakoni på sitt beste. Diakoniutvalgene som har lang og sterk tradisjon her hos dere, må takkes for dette. Å stelle i stand, servere mat, innlede en fortrolig samtale om gamle dager og dagen i dag med noen,- det er å tjene mennesker. Dette er gudstjeneste i praksis.

D: Frivillighet

Kirka er en stor frivillighetsbevegelse. Slik også i Leinstrand og på Byneset. Mennesker skal utfordres til å ta ansvar for hverandre. Det hører nærmest til kirkens vesen. For det er gjennom å gi av deg selv til andre mennesker, at du blir et rikere menneske.

Kirka har en stor frivillighetskompetanse mht organisering og motivasjon for frivillighet. Diakonien utløser stor frivillighetsinnsats.

Her ligger en stor utfordring for både Byneset og Leinstrand menigheter til å arbeide mer bevisst på hvordan en tar vare på frivillige, og hvordan en utvikler en metodikk som stimulerer til motivasjon til frivillig innsats samtidig som frivillige ikke blir «utslitt og utbrent». Utfordringen kan være for stor belastning for den enkelte, og fordi en opplever å stå alene om oppgavene. Mange lever i krevende og slitsomme system som gjør at de er slitne når en kommer til helga. Også barna er slitne. Hva gjør vi med det? Kan vi være kreative nok til ”å finne ” steder for samvær og trosopplæring som ikke skaper stress, men gir pusterom? Folk drar bort fra det daglige for å koble av. Må ut av det som minner om hverdagens strev og stress. Da blir hytta stedet for mange i helgene. Hvordan møter vi dette uten å formidle ”dårlig” samvittighet og aggresjon over at det er noen som uteblir når vi forventer at de skal stille opp?

Det er stor dugnadsånd her i menighetene. Men hvordan gi den en ”nådig” form og innhold?

I møtet med Trondheim kommunes ledelse ble menighetene berømmet for sin frivillige innsats, og for den betydning menighetsarbeidet hadde for å skape gode levevilkår for barn, unge, voksne og eldre i bydelene.

E: Hvorfor er kirka så viktig?

I samtalen med klasse 9 C på Spongdal skole stilte elevene et godt spørsmål: ” Hvorfor er **du** så viktig?”

De mente selvsagt ikke Tor. Men biskopen. Biskopen representerer kirka. Kirka skal være til stede i livene våre og i nærmiljøet på troverdig vis. Biskopen skal gjøre kirka synlig og gi den en stemme som høres. Biskopen er viktig fordi kirka er viktig i menneskers liv. Kirkebyggene og kirkas budskap viser de lange linjene i vår felles historie. Derfor er biskopene og kirkebyggene viktige symbolbærere.

Biskopen ser til at kirka er levende og troverdig i sin måte å være tilstede på i lokalsamfunnet.

Biskopen skal se til at kirka er en – fordi den holder seg til en Herre, Jesus Kristus.

Biskopen skal sørge for kirkas kontinuitet. For den lever av vitnesbyrdet om Jesus Kristus fra apostlenes tid.

F: Kirker og kirkegårder

Det er utarbeidet en solid rapport om kirkens og kirkegårdenes tilstand på vegne av Kirkelig fellestråd i Trondheim av enhetsleder Siv Mari Forsmark som er vedlagt protokollen.

Byneset kirkegård trenger snarlig utvidelse.

Kirkene og kirkegårdene er særdeles vakre. De utgjør en viktig faktor i et markant kulturlandskap i Trøndelag.

Byneste kirke synliggjør det. Et smykke av ei kirke.

Leinstrand kirke likeså.

Disse kirkehusene betyr uendelig mye for folk.

Bedehusene likeså.

Alle disse er spor i kulturlandskapet som vitner om hva folk som har bodd her har satt sin lit til. På disse stedene har menneskene forsøkt å se sammenhenger, mening og lett etter håp for livet. Hit har de kommet i glede, med nederlag og sorg,- de har søkt nåde, og trøst.

G: Kirka som nådefullt nærvær.

Kristendommens kjerneord er nåde. Kirka skal være et sted der mennesker kan oppleve et nådefullt nærvær.

På visitasen har vi sett medarbeidere som er ærlige og rause med hverandre; ”Gitt til hverandre”. Det betyr å gi rom for det som vi best får til, - få ta i bruk talentene sine. Vi utfyller hverandre i stedet for å konkurrere om å være viktigst.

En vesentlig utfordring nå for Byneset og Leinstrand menigheter er:

Å ta vare på det gode som er skapt. Det er viktig å konsolidere det dere nå har fått til og etablert, framfor å begynne med nye tiltak som krever ytterligere ressurser. Tålmodighet er viktig. Ta seg god tid til å evaluere, og tenke seg om før en går videre.

H: Kirkens sakramenter som nådens steder.

Hvis du ikke makter å finne nåde for ditt eget eller den annens blick, finnes det likevel noen helt spesielle steder der nåden blir gitt.

Dåpen og nattverden.

1. Dåpen – er stedet der alt begynner.

Dåpen gir medlemskap og fulle rettigheter i kirka. Biskopens oppgave er å være talsmann for alle vår kirkes medlemmer. Alle døyte skal kjenne seg hjemme i kirka. Dette er en stor utfordring. De nye trosopplæringstiltakene er løfterike i forhold til å åpne opp « kirkas dører» for alle døyte, og vi må begynne med barn og unge.

2. Nattverden:

I nattverden blir evangeliet gitt fullt og helt.

I møtet med menighetsrådene samtalte vi særlig om gudstjenesten og gudstjenestedeltagelsen. Folk kommer til kirka når de har en grunn. Og det har de ofte i forbindelse med dåp, utdeling av 4 –årsbok, konfirmasjon, begravelse. Et sentralt tema er nattverdens plass i menighetens liv. Hvordan skal vi rent liturgisk legge til rette for at alle skal stimuleres til å ta imot nattverdens gave? Vår måte å feire gudstjeneste på er avgjørende.. Dette må menighetsrådene samtale videre om nå når vi står foran innføring av en ny gudstjenesteordning i vår kirke.

Luther sier at på disse to stedene – i dåp og nattverd- skjer ” det hellige byttet”. Alt det du tynges av blir overlatt til Kristus, - alt Guds nådige liv blir gitt deg. ”Kristus overtar dine nederlag, Du får del i hans seier.”

Dette er Kirkas oppgave å forvalte.

Takk for en rik og mangfoldig visitas hvor vi har merket at vi er « Gitt til hverandre».

Må Gud velsigne Byneset og Leinstrand menigheter.